

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
 родитеља и име
 Датум и место рођења

Јовановић, Данијел, Немања
 04.03.1990. године, Ниш

Основне студије

Универзитет
 Факултет
 Студијски програм
 Звање
 Година уписа
 Година завршетка
 Просечна оцена

Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Србистика
 Дипломирани филолог
 2009/2010.
 2015.
 9,02

Магистер студије, магистарске студије

Универзитет
 Факултет
 Студијски програм
 Звање
 Година уписа
 Година завршетка
 Просечна оцена
 Научна област
 Наслов завршног рада

Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Мастер академске студије филологије (модул српска и компаративна књижевност)
 Мастер филолог
 2015/2016.
 2016.
 10,00
 Теорија књижевности
 Адресант и адресат у лирској поезији

Докторске студије

Универзитет
 Факултет
 Студијски програм
 Година уписа
 Остварен број ЕСПБ бодова
 Просечна оцена

Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Докторске академске студије филологије
 2017.
 120,00
 9,86

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске
 дисертације
 Име и презиме ментора,
 звање
 Број и датум добијања
 сагласности за тему
 докторске дисертације

Поетика емоционалног одговора у књижевности
 Снежана М. Милосављевић Милић, редовни професор
 8/18-01-004/21-018
 15. 04. 2021.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна
 Број поглавља
 Број слика (шема, графикона)
 Број табела
 Број прилога

217
 14
 /
 /
 3

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Јовановић, Д. Немања, „Контрасти у приповеци <i>Школска икона</i> Лазе К. Чазаревића“ у: <i>Наслеђе: часопис за књижевност, језик, уметност и културу</i> (главни и одговорни уредник Драган Бошковић) - год. XIV, бр. 36 (2017), „Филолошко-уметнички факултет“, Крагујевац, 2017, стр. 183-196.</p> <p>Лаза К. Лазаревић је у својим приповеткама исказао амбивалентан став према патријархалној заједници. У овом раду истражујемо интенције аутора у приповеци <i>Школска икона</i>, не бисмо ли утврдили какав је Лазаревићев однос према патријархалном систему вредности у овом делу. Користимо нараторски приступ како бисмо увидели какав је однос приповедача према ликовима сеоског попа и новог учитеља који су носиоци различитих идеологија. Приповедачеви коментари о ликовима, дескрипције јунака и уопште, начини карактеризације актера, јасно указују на то да је аутор стао на страну старих и традиционалних патријархалних норми. Можемо закључити да Лаза К. Лазаревић није ни у једној својој приповеци био приврженији патријархалном систему вредности као што је то случај са приповетком <i>Школска икона</i>.</p>	М 24
2	<p>Јовановић, Д. Немања, „Адресат у лирској поезији“ у: <i>FilologiaMediana</i> 9, годна IX, број 9, „Филозофски факултет Универзитета у Нишу“, Ниш, 2017, стр. 199-213.</p> <p>Лирска поезија, као чин вербалне комуникације, подразумева комуникацију између адресанта и адресата, који су текстуалне категорије. У српској науци о књижевности проучавање адресата у лирској поезији је у потпуности занемарено, будући да о овом феномену није написан ниједан рад до сада. Из тог разлога, првенствени циљ ове студије је да укаже на значај примаоца лирске поезије који је уписан у текст и самим тим отвори једно ново поље у проучавању поезије. У овом раду истражујемо и карактеристике адресата у зависности од тога да ли јесте или није део предочене дијегезе, користећи као методолошки оквир посткласичну когнитивну нараторологију и савремене теорије читања. Збирке песама <i>Кора</i> и <i>Непочин поље Васка Попе</i> чине примарну грађу јер су подесне да се на њима истражују жељени феномени.</p>	М 51
3	<p>Јовановић, Д. Немања, „Нова читања стваралаштва Алексе Шантића“ у: <i>FilologiaMediana</i> 9, годна IX, број 9, „Филозофски факултет Универзитета у Нишу“, Ниш, 2017, стр. 713-718.</p> <p>Рад представља приказ зборника <i>Песничке теме и поетички модели</i> Алексе Шантића (2017) уредника Јована Делића и Бојана Чолића. Горан Радоњић примећује како је Шантић одличан пример песника о коме имамо формирану идеју као о једном класику уз којег увек стоје као стереотипни епитети одређене оцене и фразе великих критичара и историчара књижевности, што нам отежава да га сагледамо на комплекснији, па и на свестранији начин. Зборник научних радова о песничком делу Алексе Шантића покушава да одговори на питање има ли и данас изазова у тумачењу Шантићевог песничког дела, преиспитујући накалемљени критичарски дискурс о поезији Алексе Шантића по коме се о њему говори само као о конзервативцу, традиционалисту, песнику на међи књижевних епоха, песнику социјалних и родољубивих песама, који је тек једном ногом крочио у поезију модерне, на тло на коме владају Јован Дучић и Милан Ракић.</p>	М 51
4.	<p>Јовановић, Д. Немања, „Адресант у лирској поезији“ у: <i>Језик и књижевност у глобалном друштву</i>, „Филозофски факултет Универзитета у Нишу“, 2017, стр. 163-175.</p> <p>Лирска поезија, као чин вербалне комуникације, подразумева комуникацију између адресанта и адресата, који су текстуалне категорије. У овом раду управо се говори о ентитетима посредовања у лирској поезији. Задатак који смо пред собом имали је да утврдимо може ли се у лирској поезији говорити о дијегетичким начинима и нивоима посредовања, те може ли нам овакав приступ помоћи у тумачењу лирске поезије. За остваривање овог задатка руководили смо се теоријским оквирима посткласичне когнитивне нараторологије и савремених теорија читања. Збирке песама <i>Кора</i> и <i>Непочин поље Васка Попе</i> чине примарну грађу за истраживање датих феномена.</p>	М 63
5.	<p>Јовановић, Немања, „Маргинализоване групе у роману <i>Ловац на јелене Халеда Хосеинија</i>“ у: <i>Перцепција другог као другачијег [Електронски извор]: зборник радова са II интердисциплинарног студентског скупа „Карловачки дани слободне мисли“</i> (главни и одговорни уредник Андреа Ратковић), „Центар за афирмацију слободне мисли“, Сремски Карловци, 2016, стр. 183-193.</p> <p>У роману <i>Ловац на змајеве</i> Халеда Хосеинија тематизују се две маргинализоване групе: Хазари у Авганистану и Авганистанци као избеглице у Сједињеним Америчким Државама. Заједничко обема маргинализованим групама је што чине мањински део становништва у свом окружењу и што обе групе осуђује већинско становништво средине. Међу овим маргинализованим групама има и пуно разлика, те се у роману прави паралела међу њима. Роман приказује судбину угледне авганистанске породице из перспективе њеног члана, Амира. Амирово детињство у Авганистану обележено је робовласничким односом Авгана према Хазарима. Аутодијегетички приповедач казује причу о свом животу из перспективе одраслог човека, који је постао држављанин Сједињених Америчких Држава, након што је његова породица емигрирала због рата у Авганистану. Нова средина утицаће на промену статуса Амирове породице у друштву, али и на међусобне породичне односе. Заправо, јунаци романа, који су синегода свих избеглица арапског порекла, постаће маргинализована група у новом окружењу.</p>	М 63

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

образложење

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Рукопис докторске дисертације «Поетика емоционалног одговора у књижевности» састоји се из следећих делова: Увод, Први део, који чине пет поглавља: 1) Естетско осећање (са потпоглављима: Задовољство, Узбуђење, Субјективно естетско осећање, Објективно естетско осећање); 2) Сврсисходност емоција (са потпоглављима: Емоције – делокруг рада психологије, Улога фикције); 3) Политичка манипулација емоционалним одговором (потпоглавље: Емоције и смех); 4) Историја емоционалног одговора у књижевнотеоријском дискурсу (са потпоглављима: Занос, подражавање као задовољство и обраћање емоцијама, Задовољство, корист и узбуђење, Етос – етичка функција емоционалног одговора, Романтичарски патос, Социјално осећање, Психоанализа: емоционални трагови, Одговор афективној заблуди, Афективни заокрет, Афективна наратологија); 5) Наратологија емоционалног одговора.

Други део рада представља методолошку примену теоријских начела и увида изложених у првом делу рада и састоји се из пет поглавља: 1) Етос у Савином *Житију Светог Симеона* (са потпоглављима: Емоционални одговор читаоца на софиолошки оквир житија, Символика срца); 2) Патос у песми „Кад млидијих умрети“ Бранка Радичевића (са потпоглављима: Мелодија сете, Патос растанка, Снага поезије); 3) Између патоса и етоса: „Швабица“ Лазе К. Лазаревића (са потпоглављима: Патос – наратор у лику интелектуалца, Етос – побратим као наратор, Између патоса и етоса: емоционални траг забрањене љубави); 4) Даљина другости: Циклуси *Кора Васка Попе* (са потпоглављима: Освећена алијенација, Даљина другости); 5) Страх од смрти и прича о њему у Проклетој авлији Ива Андрића (потпоглавље Приповедач о/у приповедачу). Након Закључка су прилози: Библиографија, Индекс појмова и Биографија.

У првом, теоријском делу рада, дат је преглед доминантних ставова о емоцијама у естетици, психологији и теорији књижевности. Указано је на принцип задовољства у софистичкој естетици, Аристотелову теорију *катарзе*, Псеудо-Лонгинов концепт *узвишеног*, као и на разлике између естетских категорија задовољства и узбуђења, приметних у ренесансним теоријама. Дијахронијска перспектива укључила је и преглед ставова о осећањима у сензуалистичкој естетици XVII и XVIII в., као и оријентације које су водиле од теорија о субјективном естетском осећању ка процесу његове објективизације (од Д. Хјума, преко Ф. Шилера и И. Канта, до Б. Крочеа, Е. Касирера, Ж. Делеза и Ф. Гатарија). Прихватајући став о расцепу између интелектуалног и афективног у западној култури, кандидат нагласак ставља на домете психологије уметности, као и на улогу когнитивне психологије у проучавању емоција. Категорија *уосећања* је, притом, кључни феномен савремених теорија фикције које пажњу посвећују врстама, природи и улози емоционалног одговора на фикцију. Преглед историје емоционалног одговора у књижевнотеоријском дискурсу синтетички потцртава тежишта овог питања: од античких миметичких теорија о заносу и задовољству као извору и исходишту песничког дела, преко идеолошко-политичког значаја емоција у књижевности, дихотомије етоса и патоса, до концепта афективне заблуде и савременог, тзв. афективног заокрета у друштвено-хуманистичким наукама (1995 год). Указујући на континуитет и дисконтинуитет историје емоционалног одговора у књижевности (од пренаглашавања до његове маргинализације и обнове), кандидат наглашава достигнућа у афективној наратологији (посебно у раду П. К. Хогана), и реторичким теоријама читања којима се реактуелизују раније познати феномени мимезе, естетске емоције, емпатије и урањања у свет фикције.

Полазећи од Квинтилијанове тезе да књижевност може изазвати две врсте емоција – осећања патоса и осећања етоса, кандидат је у другом, апликативно-интерпретативном делу рада поменуто опозицију узео као полазну у анализи емоционалних аспеката књижевних дела. Избор извора представља више од студије случаја будући да је реч о књижевноисторијски репрезентативним, жанровски и периодизацијски различитим, а у корпусу српске књижевности, антологијским делима Светог Саве, Бранка Радичевића, Лазе Лазаревића, Васка Попе, Иве Андрића. Резултати истраживања донели су нове увиде у уметничке вредности ових дела за чију артикулацију је релевантан афективни аспект наратива/поетске слике и емоционални одговор реципијента.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Постављени циљеви истраживања су рукописом докторске дисертације у највећој мери испуњени. 1) У обимној грађи унутар европског књижевнонаучног корпуса издвојени су релевантни теоријски текстови нормативнопоетичке традиције (у временском распону од најстаријих, античких дела, до класицистичких и поетичких текстова просветитељства) и компаративно-аналитичким методом истакнута су њихова тежишта када је у питању поетика емоционалног одговора. 2) Анализом егземпларних текстова са којима почиње савремена наука о књижевности у XIX веку, а потом и доминантних оријентација унутар методолошког плурализма XX и XXI века, указано је на видове, начине и узроке маргинализације питања емоционалног одговора као једне од рецептивних компетенција. 3) Критички су елаборисани домети и недостаци класичне наратологије када је реч о емоционалној природи рецепције, чиме је, истовремено, скренута пажња на промене које је у том погледу донела посткласична, и у првом реду, афективна наратологија. 4) Методолошку актуелност и ревалоризацију феномена емоционалног одговора као једног аспекта рецепције, кандидат је потврдио у тумачењу изабраних дела српске књижевности.

жанровски и периодизацијски разнородних. 5) Нова методолошка парадигма је притом истакла оне вредности текста које су потврдиле естетски и рецептивни квалитет афективног и емоционалног слоја дела. 6) Претходно постигнути циљеви водили су ка аргументацији афирмативно постављене тезе о есенцијалној улози коју књижевност има у процесу развоја емоционалне интелигенције човека.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Дисертација има пионирску улогу унутар српске књижевнотеоријске традиције јер представља прво синтетичко проучавања поетике емоционалног одговора у књижевности. У томе је и њен највећи допринос, а значај дисертације огледа се у иновативном и актуелном интересу за афективнонаратолошке аспекте књижевног дела, као и у откривању и тумачењу естетског потенцијала српске књижевне традиције и савремених дела који је инхерентан емоционалном рецептивном одговору. На научну релевантност дисертације указује и добро избалансиран однос између методолошко-апликативног и теоријског дела, прегледних и оригиналних научних резултата, критички и проблемски приступ литератури, као и интердисциплинарни истраживачки контекст који је укључио естетику, психологију, филозофију и науку о књижевности У контексту историје рецепције класичних и канонских дела српске књижевности, Светог Саве, Бранка Радичевића, Лазе Лазаревића, Васка Попе, Иве Андрића, дисертација доноси интерпретативни искорак ка оним увидима који потцртавају емоционално-естетски квалитет дела. Због наведеног дисертација ће бити неизбежно и неопходно полазиште за будућа поетичка истраживања емоционалног одговора у књижевности.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

На самосталност научног рада кандидата указује већ избор теме о којој није писано на синтетички начин, нити са посебним нагласком на књижевнонаучни контекст феномена емоционалног рецептивног одговора. С обзиром на непостојање теоријског континуитета у проучавању овог феномена у српској науци о књижевности, и углавном постојеће партикуларне увиде (Богдан Поповић), те још увек актуелни живи интерес за његову ревалоризацију у савременој страниј научној литератури, кандидат је у дисертацији потврдио компетенције за аналитичка, компаративна и критичка читања која су водила ка доношењу самосталних и оригиналних закључака. У том погледу посебно треба истаћи Индекс појмова који представља хвале вредан синтетички прилог истраживачкој теми.

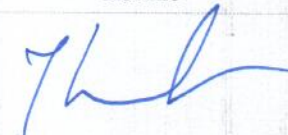
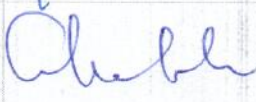
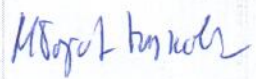
ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Докторска дисертација „Поетика емоционалног одговора у књижевности“ кандидата мср Немање Јовановића прво је синтетичко истраживање поетике и историје емоционалног одговора у књижевности у српској науци о књижевности. Научна релевантност дисертације је у актуелности истраживачког питања у контексту научних парадигми, методолошкој равнотежи између теоријског и апликативног приступа, као и у постављању тежишта на емоционалним аспектима књижевног текста и његове рецепције. Информативна вредност прегледних делова (секундарне литературе која највећим делом до сада није преведена на српски језик), критички приступ резултатима афективне наратологије, те нови прилози историји читања класика српске књижевности, полазиште су за будућа, још продубљенија и контекстуално шира проучавања назначених поетичких питања, али и изазов плурализму методолошких оријентација у књижевнонаучним истраживањима.

КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-008/21-057

Датум именовања Комисије 22. 11. 2021. године

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Др Јелена Арсенијевић Митрић, ванредни професор Теоријске књижевне дисциплине и општа књижевност (Научна област)	
	Филум-а Универзитета у Крагујевцу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Снежана Милосављевић Милић, редовни професор Српска и компаративна књижевност (Научна област)	
	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Мирјана Бојанић Ћирковић, доцент Српска и компаративна књижевност (Научна област)	
	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....